

Usurbil 2009-Gipuzkoa 2014: aldaketa handiaren gakoak

Martxoaren 16an ospatuko da hondakinak kudeatzeko sistema berriak, Zero Zabor ereduak, Gipuzkoan egindako lehen agerraldiaren bosgarren urteurrena: Atez Atekoaren hasiera Usurbilen. Bost urte geroago, ezer ez da berdin ez Gipuzkoan, ez Euskal Herrian.

| PELLO ZUBIRIA KAMINO |

MAIATZEAN HERRITARREN %22 baino gehiago biziko da hondakinaren %75 baino gehiago gaika sailkaturik biltzen dituzten herrietan, Gipuzkoan. Eta aurrera begira beste zenbait udalek hartutako erabakiak gauzatzeko badituzte, 2014a amaitzerako %30 baino gehiago izan litezke.

Joan den otsailean, Gipuzkoako Foru Aldundiak aurkeztu dizkie alderdi politikoei eta gizarte eragileei lurraldeko hondakinak kudeatzeko plan berriaren zehaztapenak, errausketa plantarik gabeko eskema batean beharko diren azpiegiturak eraikitzea aurreikusten dutenak. Errauskailua barne zela aurreko legegintzaldian kalkulatutako aurrekontuaren herena kostako da dirutan eta Gipuzkoako birziklatze tasak ipini behar ditu %60ean 2016an eta %75ean 2020an.

Hondakinaren sistema alternatibo berria Usurbilek estreinatu zuen 2009 haren ondorengo bost urteotako gatazka eta eztabaiden kronika egitea alde batera utzirik –egunero hedabideek aski azaldu dizkiote horien xehetasunak herritarri–emaitzen eta lorpenen laburpen bat egitea da hemen asmoa, aurrera begirako erabaki eta urratsen azalpenarekin batera.

%85 gaika, 50 kilo errefus...

Gaikako bilketa orokortua ez da jadanik mito bat: Gipuzkoan maiatz honetan 150.000 herritar, probintziaren %22, biziko dira hori lortzen duten ia 50 udalerritan. Horiek egin dute posible Gipuzkoako Hondaki-

nen Kontsorzioak betiko baztertzea Zubietan aurreikusita zegoen errauste planta.

Duela dozena bat urte lurralde honetarako *PIGRUG 2002-2016* plan orokorra idatzi zutenek bazekiten sistema alternatiboa bazela: Italiatik iritzia ematera deitutako adituek aurkeztua zieten ordurako martxan zen *Racolta Diferenziata Porta a Porta*. Alabaina 2009an Usurbilen estreinatu zutenetik, Atez Atekoak mota guztietako oztupoak gainditu behar izan ditu bost urteotan. Emaitzak ikusi nahi dituenaren begien aurrean daude. Birziklatze tasei dagokienez, Atez Atekoaren modalitatearen batean ari diren herriok denak dabilza %75az goiti, askok gainditu dute %80a.

Zaldibiako herritarren %15 doa zabortegira baina Idiazabalgoaren %58. Azpiegitura berriak berdin ordaindu behar ote dituzte?

Hondakinaren atal guztien bilketak egiten du hobera. Kopuruek gora egiten dute paper-kartoi, ontzi arin, beirazko eta abarretan. Gainera, garbiago biltzen dira, horrek materialon geroko birziklatze ahalmeanean daukan garrantziarekin. Portzentajeaz gain, ordea, herri horietan ohartu dira afera honetan

funtsezkoa dela bildutako errefusa murriztea, birziklatu ezin dena gutxitzea.

Konparatzeko, Goierri eta Urola Garaiko herriak biltzen dituen Sasieta mankomunitateak 2012an %39,6ko gaikako bilketaarekin pertsonako eta urteko sortutako 382 kiloetatik 232 bidali zituen zabortegira errefus gisa. 2013an, udatik aurrera eskualdeko zenbait herri sistemaz aldaturik, 182 kilo errefus bota zuen.

182 kilo errefusok dagozkio Sasieta 2013an eman zuen batz besteko %45eko birziklatze tasari. Baina mankomunitateko herri bakoitzaren datuak erkatuz erraz ulertzen da hurrengo datua: bilketa sistema ona antolatuta daukaten herrietan 60-50 kilo edo eta gutxiagotara murriztea lortzen dute, gainerakoa berrerabili, birziklatu edo konpost bilakatuz. Horretan datza Zero Zabor ereduaren iraultza.

Sistema baten zazpi aurpegi

Nola deitu sistema berriaren aldagai bakoitzari? Atez Atekoa, mistoa, derrigortua, Zero Zabor ereduak... Hainbat formula zabaldu baitira Gipuzkoan, ideia beraren inguruan: herritarrek etxetik gaika bereizirik entregatzen dizkiote administrazioari beren hondarrak, nahasirik uzteko baimenik ez da.

%70eko birziklatze tasa gainditzea lortu duten herri guztietan kaleetatik desagertu dira zabor nahasiak uzteko kontainer handiak. Uti-

Atez Atekoaren aldeko aldarrikapena Zuzurkilen. Hondakinaren gatazkak gogor astindutako herrietako bat, gaur %80tik gorako birziklapen tasa lortzen duena.

kan ekibokatzeko tentazioak. Dena errefusa atez ate biltzen da.

Ataunen eta Ormaiztegin soilik errefusa atez ate, gainerakoak edukiontzietan. Legazpin atez ate errefusa eta hala nahi dutenen organikoak, gainerakoak edukiontzietan. *Sistema mistoa* deitu zaion arren, egokiago litzateke *Atal bakarreko Atez Atekoa* edo *Atez Ateko mistoa* esatea. Bergaran udala bakeagatik –gero ikusi zen alferrik egin zuela keinua– atez ate

errefusa eta organikoak hasi da biltzen, gainerakoak kaleko edukiontzietan.

Gero datoz Atez Ateko klasikoak: lau atal zintzilarioetan. (Irakurleak jakingo du ia Euskal Herri osoan kristalezko botilak, oihalak, pilak eta beste edo karrikako edukiontzietan edo hondakinentzako biltegi berezietan lagatzen direla). Usurbil hasi zen herritarrei eskatzen organikoak kubo famatuan uzteko

eta gainerakoak era nahiko librean zintzilikatzeke. Geroztik, herri batzuetan papera edo/eta ontzi arinak kolorezko zorro berrerabilgarrietan eskegitzen dira, beste askotan ontzi bereziak dira atal guztientzako...

Edukiontzi txipdunen berririk?

Dagoeneko oso frogatuta dagoen beste bilketa orokortua, gainera emaitzik onenak lortu dituen,

**IA HOGEI MILA HERNANIAR
ZERO ZABOR BIDEAN!**

Atez Ateko bilketarako ontziak banatzen Eskoriatzan: urdina paper-kartoiertzako, marroia organikoarentzako, grisa azken errefusarentzako.

Orendainek estreinatutako eredu da, *Zero Zabor herri txiki*ena. Organiko guztia herritarrek berek konpostatzen dute eta gainerako atalak lagatzen dituzte -ordutegirik gabe, herri txikiak badituzte abantailak-udalak horretarako antolatu dizkien etxolen barruan.

Laster Zestoan ikusiko da Atez Atekoaren aldagai berria, komunitarioa: atarika edukiontziak jaso eta bilduko ditu udalak egunero. Azpeitirako aztertutako modalitateetako bat ere horixe da.

Aldiz, gatazka eta hondakinen politizazioa gainditzeko balio behar zuen edukiontzi txipdunen albiste gehiagorik ez da publikatu ia urte osoan. Elgetan eta Zumaian ziren saiatzekoak derrigorrezko modalitate *Ez-Atez Ateko* honekin, baina menturaz arazo teknikoekin egin dute topo.

Horiez gain, bestelako modalitate berriak ager daitezke aurrerantzean, baina %50eko birziklatze tasa emateko gai ez dira izango orokortuak, derrigorrezkoak eta pertsonalizatuak direnak baizik. Borondatezkoek ez dute gainditzen %50a. Gipuzkoan ezintasun hori frogatu ondoren aldlatu dira Atez Atekoara Lazkao, Aretxabaleta eta gehiago. Derrigortasunaren eztabaidan korapilatuta dira Orion, Urnietan, Orereta-Erreterian, Donostian eta beste askotan.

Nork behar du TMBa?

Errauste plantarik gabeko kudeaketa berriaren korapiloa orain Gipuzkoak azkar behar dituen azpiegitura berrietan datza. Horietako batzuk, aspaldi eraikita egon behar zuten, Txingudik ahazturik laga duen Zaldunbordako konpost plantak, esaterako.

Azpiegiturotan izar nagusiak dira alde batetik bereizirik jasotako hondakin organikoak, betiko txerri-jana, konpost bihurtu behar duten plantak; eta bestetik, bai nahasirik dagoen zaborra eta bai ondo bereizirik herri aitzindariak entregatutako errefusa geldotzeko (esan nahi baita, usteltzeko edo inguruak kutsatzeko arriskurik gabe lagatzeko) tratatuko dituen TMBa.

Nork ordainduko du? Denek berdin? Hasteko, udalerrri bakoitzak pertsonako eta urteko errefus kilo kopuru oso ezberdinak bidaliko ditu bertan trata ditzaten.

Datuak txukunen erakusten dituen Sasieta mankomunitatean begiratu: Zaldibiako herritar baten %15 doa zabortegira baina Idiazabalgoaren %58. Urtarril honetan bertan, hilabetean, Beasaingo 13.800 biztanleek 227 tona errefus nahasi bidali dituzte zabortegira; bitartean, Ordizia, Zaldibia, Segura eta Legorretak (14.259 biztanle) denetara 80 tona besterik ez, beasaindarren %35. Berdin pagatu behar dute?

Kopuruez gain herriek errefusetan jaurtitzen dutenaren osaketak dauka garrantzia berezia. TMBk esan nahi baitu errefusaren Tratamendu Mekaniko eta Biologikoa, erraz ulertzen da bilketa ona egiten duten herrietakoak bigarrenetik, biologikotik, oso gutxi behar duela, kasik organikorik ez daramalako. Bilketa txarrena egiten dutenek daukate TMBaren B horren beharrik handiena, errefusetan lagatzen duten ustelkor guztia egonkortzeko.

Gipuzkoako Foru Aldundiaren plangintza berrituak aurreikusten du urtean 170.000 tona errefus tra-

Hondakinekin selektiboak gara

AUZO-KONPOSTA

Oñatiko Udala · Foruen Enparantza, 1 · Tel.: 943 78 04 11

tatzeko gai izango den TMBa. Bilketa txukuna egiten duten herriengatik balitz, aski litzateke horren erdia baino txikiago batekin. Berdin gertatuko da tratatu osteko azken errefusa non ezarri eztabaidatzera-koan. Zaborrak nahasirik lagatzen tematzen diren udal eta herritarrei dagokie pagatzea bai koste ekonomikoak eta bai bestelakoak.

bezala hurrengo legealdian norbait edukitzekotan, gutxien birziklatzen duten udalerriek edukiko dute. Esan nahi baita, Bilduk aski indar ez edukitzeagatik gaikako bilketa orokorturik ezarri ezin izan duen herrietan, edo nahi bada, Bildu agintetik errazen kendu dezaketentan. Bilduk galdu lezake Gipuzkoako edo herri batzuetako agintea,

baina Zero Zabor ereduaren alternatibatzat finkaturik dago jada.

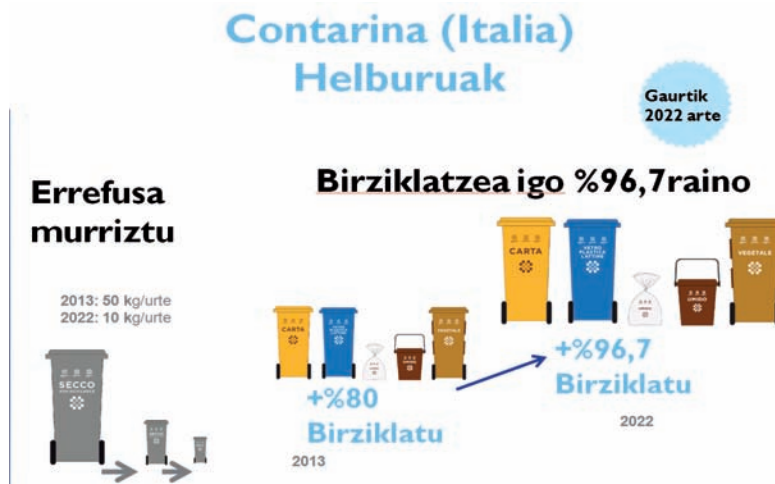
Gaikako bilketan %75az goitik dabilzan herri horiek orain urrats berriak dauzkate aurrean. Lehen bezala, orain ere badauzkate ereduak. Italiako Contarina herri elkargoa da bat ona.

Parisen duela hilabete Zero Waste Europe koordinadorak buru-

2022.erako... Contarina eredu

Gipuzkoako Foru Aldundiak lortuko ote du oposizio alderdiren batekin adostea aurkeztu berri duen azpiegituren plana? Lan zaila dauka. Politika osoa 2015eko udal hauteskundeetarako motorrak berotzen ari denean, Bilduri ezertan aurrera ez egiten uztea bilakatu da oposizioaren ariketa nagusia, berdin hondakinetan, autobideetako peajeetan, fiskalitatean edo etxe hutsen gaineko zergetan. *Diario Vasco* egunkariak ondotik zorrotz zaintzen ditu batzuen eta besteen maniobrak.

Baina, norbaiti paradoxikoa iruditu dakioken arren, hondakinentzako tratamendu beharra orain

Contarina herri elkargoak (560.000 biztanle) aurkeztutako aurreikuspenak, euskaraturik. 2022rako helburua: errefusa pertsona eta urteko, 10 kilo.

USURBIL BOST URTEZ ZERO ZABOR

Ibilbidea eginaz!!

%90 gaika biltzea lortu dugu
Jarrai dezagun bide honetan!
Denon artean egin dezakegu

☎ 900 776 776
usurbil.net
atezate@usurbil.net

Sakana, Zabalgarbi, Canopia... ez al da zaborra beste konturik?

EUSKAL HERRI OSORA hedatu da hondakinen eztabaida. Logikoa da: gizakiak produzitzen duen guztitik %90 hondakina da eta horiek abandonatzeko lekurik gabe geratu gara.

Gipuzkoan bezala Nafarroan ere errauste asmoen kontrako erreakzioz antolatu da lehenbiziko Atez Atekoa, Sakana eskualdean, gaikako bilketan duela 30 urte Iruñerrian egindako esperientzia ahaztu samarra zenean. Birziklatze orokortua lekuko hizkerara egokitu dute sakandarrek, herritarren konpostari garrantzia berezia emanez. Zenbait osagai –etxolak– esportatzea lortu dute.

Iparraldean zalaparta gutxiago lortu dute Bil ta Garbi elkargoak Baionako *Canopia* TMBaren inguru-

ruan antolatu duen eskemaren kontrakoek. Baina herritarren bilketa selektiborik gabeko TMBaren kalteak zabaldu dira Frantzia osoan, eta indar berriz entzuten dira Baionako, Hazparne aldeko eta Zuberoako Sarrikotako jende batzuen kexuak.

Bizkaian berriketan Ekologistak Martxanek azalera-tu ditu Zabalgarbi errauskailuaren trapu zaharrak. Hala jakin dute herritar askok energiako efizientzia auzitan daukala Zabalgarbi, errentagarritasuna dirulaguntza publikoei zor diela, kutsaduraren kontrolean gorabeherak eduki dituela eta (askoren harridurarako) kiskalitako eskoria eta errausak Bizkaiko zaborte-gietan zabaltzen dituela. Gainera, Lea-Artibai eskualdean sistemaz aldatzeko urratsak ematen hasi dira.

AMBIENTE FUTURO

Italiako Capannori hirian errefusa aztertu eta murrizteko institutua ari da lanean. Ezkerretik lehena, Rossano Ercolini *Rifiutti Zero* mugimenduaren liderra.

tu biltzarrean aurkeztu zuen Contarinako egoera, mankomunitate hartako lehendakari Paolo Contók.

560.000 biztanleren zaramak kudeatzen ditu Venezia ondoko Treviso eskualdean (Gipuzkoak 709.000

dauzka). Atez Ate biltzen dizkie hondakinak 2001etik.

2009an hurrengo urratsa eman zuten Contarinan, hondakinen zerga egokituz: bakoitzak pagatu beharreko tasak badu zati bat finkoa (familietan biztanle kopuruaren arabera, komertzioetan metro koardoen baitan) eta beste zatia aldatzen da sortzen den zaborraren arabera. Gehien kutsatzen duenak pagatu behar du gehien.

Contarina da Italiako txapeldun hondakinen kudeaketan, atal guztietan. Italiako kudeaketa merkeena eginez, familiei tasarik baxuenak kobratuz, urtean pertsonako 55-58 kilo errefus sortzera iritsi dira (Italian 303). Eta helburu garbi batez ari dira 2022ra begira: azken errefus kopurua urteko 10 kiloraino murriztea. ■

Sasietan LORE

Sasietan hondakinen %80 birziklatu baietz!!!

www.sasietanlore.net